

TRUYỆN NGẮN HÀ THỊ CẨM ANH TỪ GÓC NHÌN NỮ QUYỀN SINH THÁI BẢN ĐỊA

Hoàng Lê Anh Ly¹, Vũ Minh Thu¹

Ngày nhận bài: 19/4/2022; Ngày phản biện thông qua: 13/6/2022; Ngày duyệt đăng: 14/6/2022

TÓM TẮT

Từ góc nhìn lý thuyết nữ quyền sinh thái bản địa, chúng tôi nhận thấy ở truyện ngắn Hà Thị Cẩm Anh, tự nhiên và nữ giới luôn có sự tương đồng và gắn bó liên hệ mật thiết với nhau. Mỗi tương quan này thể hiện ở nguy cơ phụ nữ cũng như tự nhiên dễ dàng trở thành nạn nhân, gánh nhiều hệ lụy từ việc tàn phá, hủy hoại môi trường sinh thái. Hơn thế, giữa nữ giới và tự nhiên luôn có sự kết nối tương đồng là vẻ đẹp tính Mẫu. Điều này xuất phát từ sự mẫn cảm, bản năng và thiên tính của giới nữ cũng như sự an nhiên cứu rỗi mà thế giới tự nhiên đã mang lại cho con người. Mặt khác, xuất phát từ vị thế “ngoại biên”, chịu sự độc đoán, gia trưởng của nam giới, nữ giới luôn mang trong mình thiên tính bảo vệ, nâng đỡ tự nhiên hoang dã. Họ có thể lắng nghe, thấu hiểu và coi tự nhiên như là bạn tâm giao và mẹ tự nhiên cũng luôn đồng hành, che chở, cứu rỗi khi họ đau khổ, tuyệt vọng. Truyện ngắn của Hà Thị Cẩm Anh cũng là bức thông điệp về phương thức giải quyết những khủng hoảng của con người thời hiện đại từ việc chuộc lỗi trước tự nhiên và hướng đến cuộc sống gần gũi hòa hợp với tự nhiên để được chia sẻ.

Từ khóa: Nữ quyền sinh thái bản địa, Hà Thị Cẩm Anh, nữ giới và tự nhiên.

1. MỞ ĐẦU

Trong quá trình phát triển, chủ nghĩa nữ quyền sinh thái (*ecofeminism*) đã phân thành nhiều nhánh khác nhau như chủ nghĩa nữ quyền sinh thái tự do, chủ nghĩa nữ quyền sinh thái phê phán, chủ nghĩa nữ quyền sinh thái động vật, chủ nghĩa nữ quyền sinh thái bản địa... nhằm giải quyết một cách thấu đáo hơn về mối quan liên quan giữa việc thống trị phụ nữ và tự nhiên. Sự ra đời của chủ nghĩa nữ quyền sinh thái bản địa (*native ecofeminism*) như là một phân nhánh của chủ nghĩa nữ quyền sinh thái đã hướng đến giải quyết những vấn đề của phụ nữ bản địa, phụ nữ da màu, chủ trương đưa cuộc sống nhân loại về gần với tự nhiên và bảo lưu những không gian tự nhiên nguyên thủy. Tiếp cận truyện ngắn Hà Thị Cẩm Anh từ lý thuyết nữ quyền sinh thái bản địa, chúng tôi không chỉ mong muốn khám phá đặc trưng, sự tương đồng, cũng như mối quan hệ gắn bó mật thiết giữa hình tượng “nữ giới” và “tự nhiên”; sự tương quan giữa việc đề nén tự nhiên và phụ nữ mà còn gửi gắm một thông điệp bảo vệ môi trường sinh thái khẩn thiết với mọi bản làng.

2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Nội dung nghiên cứu

Phân tích sự kết nối giữa nữ giới và tự nhiên trong truyện ngắn của Hà Thị Cẩm Anh từ góc nhìn nữ quyền sinh thái bản địa, từ đó khẳng định vai trò của nữ giới trong việc bảo vệ và tái thiết môi trường sinh thái.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp phê bình xã hội – lịch sử: Nhằm tìm hiểu nguồn gốc xuất hiện và biểu hiện của ý thức nữ quyền sinh thái bản địa trong truyện ngắn của Hà Thị Cẩm Anh.

- Phương pháp loại hình: Nhằm tìm ra những phạm trù chung, có tính tương đồng hàm chứa trong các hiện tượng văn học nữ quyền sinh thái bản địa từ đó khái quát những tiêu chí, đặc trưng riêng cũng như hiệu quả thẩm mỹ của nó trong truyện ngắn của Hà Thị Cẩm Anh.

3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

Chủ nghĩa nữ quyền sinh thái bản địa cơ bản cũng dựa trên những triết lý liên kết nữ quyền với sinh thái nhằm xóa bỏ sự bất công đối với phụ nữ và môi trường, tuy nhiên nó chú ý nhiều hơn đến nhu cầu cụ thể của người bản địa, phụ nữ da màu, phụ nữ dân tộc thiểu số. Phụ nữ và trẻ em gái ở những vùng bản địa đã phải chịu đựng gấp đôi nền văn hóa thuộc địa và các thể chế phụ hệ của nó cũng như những thảm họa sinh thái kéo dài nên họ là người đi đầu trong hoạt động bảo vệ môi trường. Nữ quyền sinh thái bản địa vì thế cũng tập trung chú ý hơn vào những cách mà ô nhiễm môi trường ảnh hưởng đến cuộc sống của phụ nữ da màu và cuộc đấu tranh của họ bảo vệ môi trường.

Yêu thương tha thiết mảnh đất xứ Mường, trần trụi, xót xa với những thân phận những người phụ nữ Mường, dường như, Hà Thị Cẩm Anh chỉ dành hết tâm huyết cho vùng đất máu thịt của mình - đó là không gian Ba Mường (Mường Vang, Mường

¹Khoa Sư phạm, Trường Đại học Tây Nguyên;

Tác giả liên hệ: Hoàng Lê Anh Ly; ĐT: 0915807027; Email: hlaly@ttn.edu.vn.